

natanga ka kiia kei te he, kei te hara ki to oati a Te Kuini Kei enei wahi te wawata a Te Maori kia whakaturia he Mana Motuhake, he Kauhanganui he Paramata Maori, he Kota-hitanga. Otira na te pohehe ka pera nga whakaaro. Ara ke te mana o Te Maori kua tukua atu mo ake tonu atu i te whakaupoko tuatahi o Te Tiriti o Waitangi e mea ra:—

“Ko nga Rangatira o te Whakaminenga, me nga Rangatira katoa hoki kihai i uru ki taua whakaminenga, ka tuku rawa atu ki te Kuini o Ingarangi ake tonu atu te kawanatanga o ratou whenua.”

Kei pohehe ano tatou ki tenei wahi e tukua whakareretia atu ko nga whenua, kaore. Ko aua mana ko nga rohe mana e kia ra i te reo pakeha o te Tiriti “territories”

He aha koia tenei kupu te Kawanatanga? Ko te kupu pakeha “Sovereignty” a ko te kupu pakeha mo te Kingi me Te Kuini he Sovereign e rite ana ki te kupu Maori he “Ariki Tapairu.” Ko te tino mana o te pakeha kei te Kingi kei te Kuini ranei, me tona Runanga e kiia nei he Paremata, e whakahaerea ra e nga Apiha ara e nga Minita, Kawanatanga Apiha o nga Tari, Kooti, Poari, ara era atu ropu.

Kai whakawa, Pirihimana, Kai Tirotiro, Kai Ruuri, nga kura, nga bohpera, me era o nga ropu whaimana, ko ratou nei nga kai whakahaere me nga kai pupuri, nga kai whakatutuki, i nga ture i hangaia i te Paremata.

Ka marama ai tatou i konei ki te upoko tuatahi o Te Tiriti o Waitangi e whakatutuki ana i te hiahia o Te Kuini kia whakaritea Te Kawanatanga, kia kaua ai nga kino e puta mai ki te tangata Maori, ki te pakeha e noho ture kore ana. Na tenei wahi i poroporoaki te whakatinana ki enei motu i te Kawanatanga o Te Kuini o Ingarangi.

E tika ana kia kiia ko te Mana Rangatira o te maori e tapaea ra, koira hoki te kawanatanga maori, i waitohutia ra e nga mea i haina ki Te Tiriti i riro atu ai te mana kia Te Kuini.

Na wai ma i hoatu taua mana?

Ko te wa tenei i a Te Rauparaha, Te Hapuku, Te Rangihaeata, Te Wherowhero, Te Waharoa, Te Amohau, Mokonuiarangi, Te Aoparorotanga, Te Aopururangi, Te Houkamau, Te Kani a Takirau, Te Potacaute, Te Eketuoterangi me era atu o nga Rangatira Maori o aua ra.

I tapiritia e ratou tenei tukunga mana ki te tahuaroa, he kahu kiwi, he mahiti, paepaeroa, korowai, a kei nga whare matakitaki o Ingarangi e takoto ana nga taonga Maori e whakamiharotia ana e te iwi pakeha koia era ko nga taonga tapiri ki te Mana Maori i hoatu kia Kuini Wikitoria o Ingarangi i te hainatanga o Te Tiriti o Waitangi.

Te mana Maori, Rangatira, mana tonu ki runga i ona iwi